

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

29.04.2013 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал](#)

✓ Картинен речник по икономика

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/04/27/2050070_kartinen_rechnik_po_ikonomika/

Икономиката, огледана от различни ъгли, и проблемите, представени в различна светлина. Така изглежда крайният резултат от разговори с експерти от различни сектори, икономисти и анализатори, които помолихме да покажат графично какъв проблем или тенденция следят в момента, за да разберем какво според тях се случва с икономиката на България и кои важни фактори от Европа и света ѝ влияят.

Ако може да се направи извод от цялата представена от тях информация, то това е, че двата най-притеснителни сектора са образованието на пазара на труда, които освен това са взаимно обвързани. Те са важни и защото голяма част от анализаторите залагат именно на някакво развитие в образованието и на заетостта за дългосрочния ръст на икономиката.

Георги Ганев, програмен директор в Центъра за либерални стратегии

Индексът на широките пари мери паричната маса по традиционния начин, докато индексът "Дивизиа" се концентрира върху наличието на ликвидност в икономиката. И двата индекса ясно показват срива в паричната маса и ликвидността до въвеждането на валутен борд, като той е много по-сериозен при индекса "Дивизиа", който по-точно отразява случващото се с общата ликвидност. След средата на 1997 реалната парична маса нараства непрекъснато: измерена като проста сума - близо 6 пъти, като ликвидност - над 4. Дори световната финансова криза не се е отразила много на този процес.

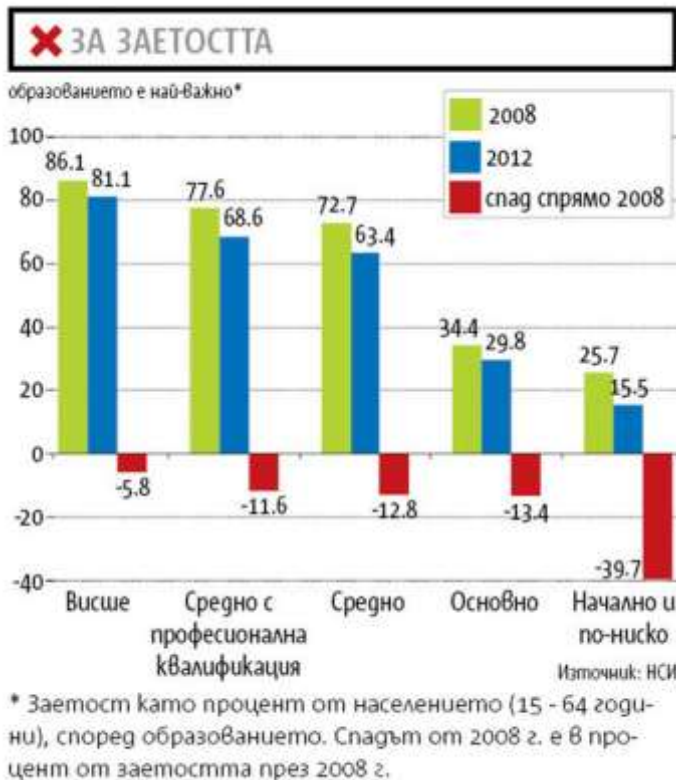
Константин Проданов, главен портфолио мениджър в ПОК "Алианц България"

Доходността на 10-годишните немски ДЦК е индикатор, от една страна, за поведението и търсенето на т.нар. нискорискови активи, а от друга страна, показва какви са очакванията за инфлация и икономически растеж на пазарните участници. Немският борсов индекс DAX от своя страна демонстрира трендовете при рисковите активи (пазарите на акции) в еврозоната. При нормални пазарни условия корелацията между тези два индикатора би трябвало да е много висока - умерени инфлационни очаквания и икономически растеж водят до ръст в цените на акциите и понижено търсене на безрискови активи като немски ДЦК, а оттам и по-висока доходност по тях. В момента обаче имаме ситуация на обратна корелация - високи нива на борсовите индекси като DAX, съчетани с ниска доходност по немските ДЦК, което подсказва, че предстои корекция в цените на един от тези два

индикатора. На кой точно, разбира се, е трудно да се каже, но като се имат предвид последните макроикономически данни за еврозоната, които показват инфлационни нива под таргета на ЕЦБ и стагниране на основните икономики, можем да допуснем, че ниската доходност по немските ДЦК е оправдана, а пазарите на акции са прекалено оптимистични.

"Георги Ангелов, старши икономист в институт "Отворено общество"

Заемостта сред хората с ниско или без образование беше много ниска дори в добрите времена, но това не попречи кризата отново да я удари най-силно. Съответно в дългосрочен план решаването на проблемите на бедността и пазара на труда минава през образованието и квалификацията. В краткосрочен план решението е повече частни инвестиции в трудоемки производства.

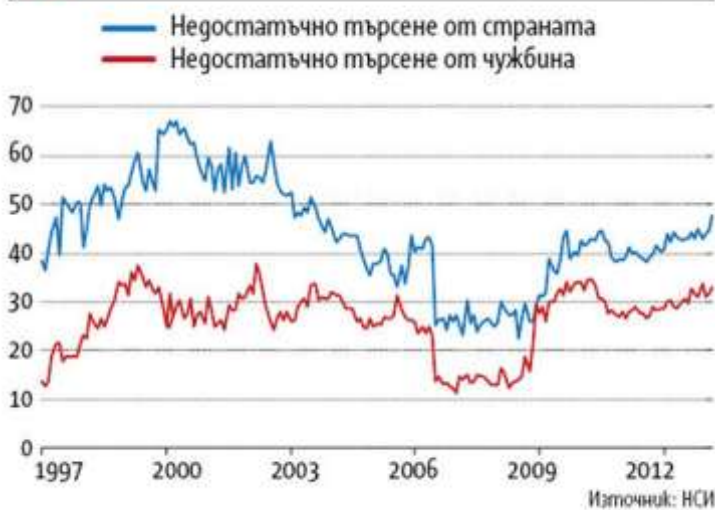
Петър Ганев, старши икономист в Института за пазарна икономика

Данните за депозитите на домакинствата и кредитите на нефинансовите предприятия са показателни за случващото се в българската икономика през последните години. Двата показателя илюстрират класическата зависимост между спестявания и инвестиции: домакинствата спестяват (отлагат потребление), а предприятията биват финансирани (инвестират). По време на големия бум в периода 2007-2008 г. се вижда как се появява разрыв – към края на 2008 г. срещу над 30 млрд. лв. кредити на предприятията стоят близо 22 млрд. лв. депозити. Разликата на практика е финансирана с външен ресурс. Този факт не е проблематичен сам по себе си, но показва, че една голяма част от икономиката е била зависима от постоянния приток на външен ресурс. През последните години се вижда как картината постепенно се нормализира – домакинствата продължиха да спестяват в кризата, а кредитите към предприятията почти замръзнаха. Към края на 2012 г. срещу 35 млрд. лв. кредити на предприятията стоят над 34 млрд. лв. депозити на домакинствата. Казано по-просто, корекцията вече се е случила – работещите предприятия в момента зависят от своята конкурентоспособност, а не от спекулативни очаквания за постоянен приток на ресурс и лесно кредитиране. Това е

стабилна основа, но предизвикателствата пред растежа и работните места остават – без приток на външен ресурс трудно ще достигнем нивата на растеж и заемост отпреди кризата.

❌ ФАКТОРИ, ЗАТРУДНЯВАЩИ ИНДУСТРИЯТА

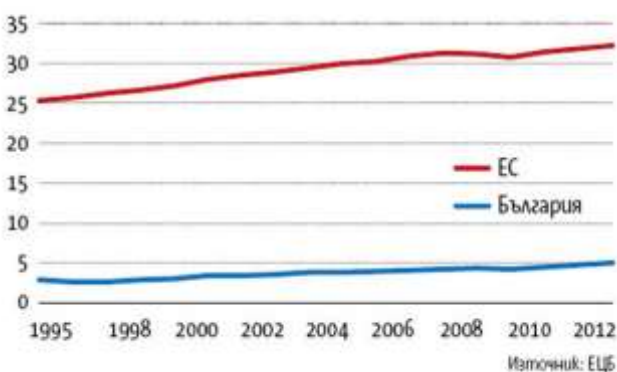

Графиката показва процента на индустриалните предприятия, които срещат затруднения с търсенето от страната и чужбина. Процентът на фирмите, посочили проблеми с пазарите, е висок, но не и повече, отколкото през първата половина на миналото десетилетие. Кризата в Европа очевидно не е перфектното обяснение за стагнацията в България. Митът за финансовата стабилност като фактор за растеж в бъдеще е оправдание за липсата на държавна политика в подкрепа на икономиката и най-вече за осигуряване на добри условия за работа на бизнеса. Несигурната икономическа среда е основното притеснение за мениджърите и е на същото равнище като в началото на 1997 г., когато държавата беше фалирала. Спешно са необходими промени, които да стимулират заетостта и инвестициите, както и да доведат до подобрене на условията за кредитиране. В противен случай следващото правителство, независимо от мандата на формирането му, ще се срина под натиска на вече

съществуващите дефицит в социалното осигуряване, безработица и инфлация.

Невен Вълев, преподавател в Georgia State University, САЩ

❌ БВП НА ЕДИН РАБОТЕН ЧАС, В ЕВРО

Производителността на труда, измерена с БВП, изработен за единица време, обобщава всичко в една икономика – какво се произвежда и как се произвежда. А в дългосрочен план доходите в една държава се вдигат единствено ако производителността на труда се повишава. От 1995 г. досега България има напредък. През 1995 г. разликата в производителността на труда между България и средната за Европейския съюз е била около 9 пъти. През 2012 г. разликата е около 6 пъти. Въпреки това остава много голяма. Големите чужди инвестиции през 2004 - 2008 г., както и усвояването на европари през последните години не успяват да я намалят значително. Явно наличието на външно финансиране не е достатъчен фактор.

Кристофор Павлов, главен икономист на Уникредит Булбанк

❌ КОЕФИЦИЕНТ НА БЕЗРАБОТИЦА, В % (2000 - 2012)

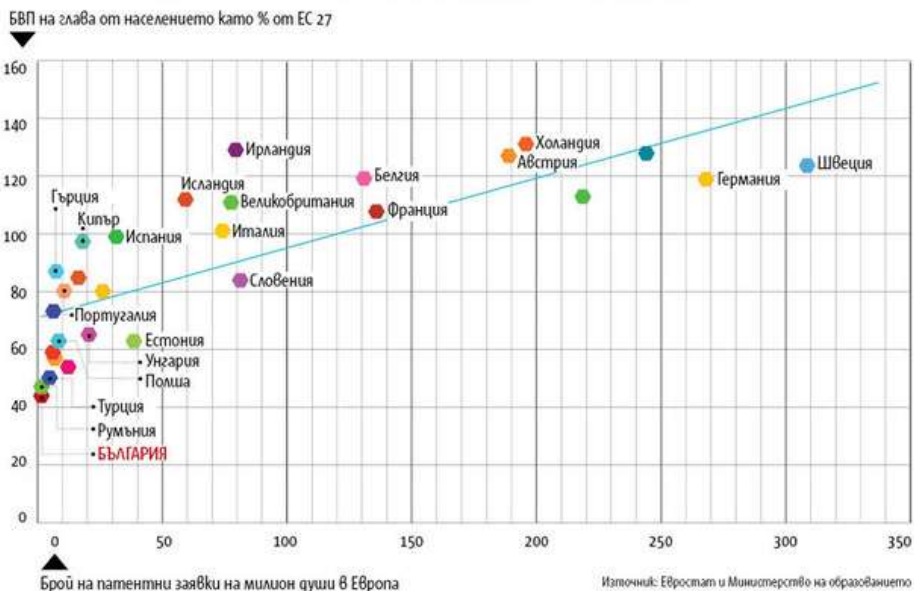
Графиката, която ме безпокои най-много, е тази за безработицата. Българската икономика продължава да функционира под потенциала си. В най-голяма степен това се илюстрира от данните за пазара на труда и особено от коефициента за безработица, включително коефициента на младежка безработица и този на продължителна (над 1 година) безработица. В момента за икономика като българската предполагаемото ниво на така наречената естествена

безработица (тоест най-ниското ниво на коефициента на безработица, което може да се поддържа устойчиво в дългосрочен план, без икономиката да стигне до прегряване) е от порядъка на 8-8.5%. При последно отчетена стойност на коефициента за безработица от 12.5% в края на февруари тази година става ясно, че ни предстои дълъг път, преди отново икономическата активност да достигне нива близки до потенциала. В същото време младежката безработица отчита стойности, близки до тези, наблюдавани след кризата от 1997-1998 г., когато беше регистрирана и значима по мащабите си емигрантска вълна. Данните за безработните повече от 1 година също са смущаващи, особено като се имат предвид високите разходи, които съпътстват връщането на продължително безработните на пазара на труда.

Кирил Петков, изпълнителен директор на "Волаком"

ЕВРОПЕЙСКИ ПАТЕНТНИ ЗАЯВКИ И БВП НА ГЛАВА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО

Всяка година в България завършват около 50 хил. студенти. Интересното е, че студентите, които са учили главно административни дисциплини, са над 50%, докато завършващите в основни науки са под 2%. Ако възприемем тезата, че пазарът на труда определя тези бройки и няма държавна субсидия за тези студентски места по дисциплини, тогава няма никакъв проблем. От друга страна, мисълта, че в България завършват 20 хил. счетоводители и икономисти всяка година, почва да затруднява логиката на търсенето и предлагането, особено като се има предвид, че държавата субсидира тези бройки. Наистина ли в България ни трябва толкова много нови счетоводители? Втората графика показва връзката между патентните заявки и БВП на глава от населението. Тази линейна регресия ясно илюстрира, че стандартът на живот е пряко свързан с броя на иновациите в дадена страна. Без изненада България се класира последна и в двата индикатора. Идеята не е да подходим с негативизъм. Просто трябва да погледнем към тези данни конструктивно и да помислим дали не може да променим статистиката. Може би сериозно трябва да се замислим дали за следващата година да не намалим броя на счетоводителите и да увеличим броя на физиците и инженерите.

Ако съпоставим заетостта и инвестициите на една графика, се вижда, че движението им силно корелира. Тук наистина отчитаме номинални стойности на инвестициите в основен капитал (точно както сме свикнали да отчитаме номинално притока на чужди инвестиции), но дори да използваме "реални" нива, логиката се запазва. За да има ръст на работните места, ще трябва чувствителен ръст на инвестициите.

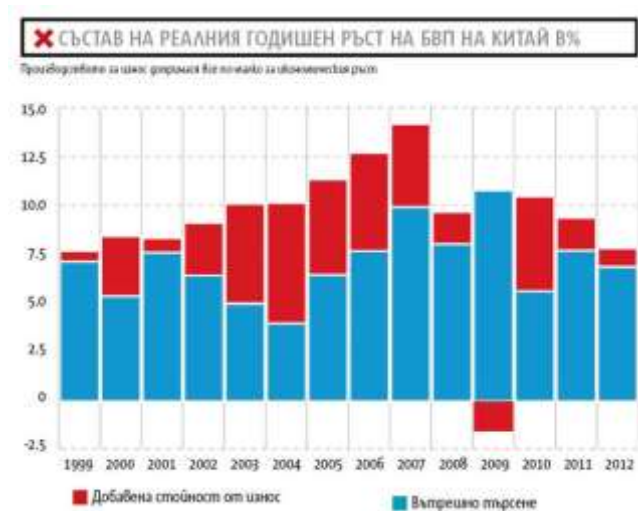
Борислав Стефанов, изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции

Данните сравняват общия брой фирми (малки, средни и големи) по държава в Европа с броя на фирмите в сферата на преработващата промишленост и в сферата на търговските услуги. Притесняващо според мен е това, че България има едно от най-ниските съотношения в ЕС между компаниите в производство и тези, занимаващи се с търговска дейност - у нас на едно предприятие се падат приблизително 4.2 търговски фирми. За Европа това съотношение е приблизително 2.5:1, в Германия 2.2:1, а в Чехия - дори 1.2:1.

Тъй като огромната част от тези дружества са малки и средни предприятия (МСП), този коефициент за мен е много показателен за един основен проблем в българската икономика, а именно, че МСП в Централна и Западна Европа произвеждат добавена стойност, а у нас я преразпределят. Разбира се, че добавена стойност има не само в производството, а и в

много услуги (например аутсорсинг и информационни технологии), но така или иначе тази графика е много показателна. Когато на едно производствено предприятие се падат по 4-5 магазина и дистрибуторски фирми, не е чудно, че в много градове най-големият работодател е местният хипермаркет. Също така не е чудно, че ако на една улица вече има 5 магазина за хранителни стоки и когато някой отвори шести, вероятно бизнесът му няма да бъде много успешен. За съжаление тези структурни проблеми не са се променили независимо от това кой е на власт. Донякъде причината е, че за да се отвори нов магазин, не е необходима особено детайлна стратегия. За да се отвори цех или малка фабрика, са необходими много повече пари и сериозна визия. Това е причината много предприемачи да потеглят по пътя на минималното съпротивление и да отворят поредния магазин или търговска фирма, а след време да се оплакват, че няма достатъчно бизнес.

"Китай навлиза в нова фаза на развитие, което ще има огромно влияние върху нас. Пред периода 2003 - 2006 износът на Китай е подхранвал половината от растежа на БВП на страната. След 2010 експортът е една минимална част от растежа на страната, като в следващите 10 години се очаква вътрешното потребление да подхранва растежа на икономиката. Свидетели сме на един нов урбанизиран Китай, в който в следващите 15 години ще се създаде най-голямото количество средна класа за една страна. Това ново развитие ще има огромно значение върху нас, върху световните корпорации, които търсят растеж, и върху живота ни."

[Вестник Капитал daily](#)

✓ Континентът на пенсионерите

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2013/04/28/2050880_kontinentut_na_pensionerite/?ref=novo24

Дълго след като свърши дълговата криза в Европа, континентът ще трябва да се пребори с още по-сериозен проблем – как да плаща за увеличаващия се брой възрастни хора, пише агенция Reuters. Населението на някои държави вече не се увеличава и дори се свива. Тази тенденция е най-ясно изразена в Германия и ще доведе до намаляване на спестяванията и потенциалния икономически растеж. Броят на пенсионерите се разраства, което увеличава и нуждата от по-голямо финансиране за пенсии и здравеопазване.

В 27-те държави, членки на ЕС, всеки пенсионер днес е издържан от средно четирима души в работоспособна възраст. До 2050 г. това съотношение ще намалее до 2:1 по данни на ООН и ЕС.

Латвия, която иска да стане част от еврозоната през 2014 г., е добър пример за тези тенденции. През 2060 г. четирима латвийци ще работят, за да издържат трима над 65 години. Заради емиграцията и ниската раждаемост населението на малката балтийска държава се свива с 14% от 2000 до 2011 г., или с 340 хиляди души. Тежко ударената от рецесия Португалия също е пример за опасните икономически и фискални тенденции в периферията на еврозоната като резултат от демографията. Емигрантите там не искат да се върнат, защото няма икономически растеж, но той е почти невъзможно да се случи с отсъствието им.

За да надникнем в бъдещето, е достатъчно да бъде погледната Япония. Населението там застарява и намалява, което се отразява на икономическия растеж. "Европа е новата Япония", казва Дъглас Робъртс, икономист от Standard Life в Единбург.

Да се изправят поколенията едно срещу друго също не е лесно. Работилите цял живот пенсионери и подложените на свръхданъци и работно време млади ще трябва да се разберат как да споделят цената на остаряването. Независимо дали става дума за Латвия и Португалия или за държави като България и Румъния, само повече и по-добре платени работни места ще спрат изтичането на хора и може би ще подобрят дългосрочните демографски перспективи.

Да загубиш 14% от населението си

"За Латвия е голямо предизвикателство за икономиката и за обществото ни", казва премиерът Валдис Домбровскис пред агенция Reuters. "Трябва да се концентрираме върху икономическия растеж и създаването на работни места, така че хората виждат перспектива тук, в Латвия, и не трябва да напускат."

Правителството се надява да привлече обратно 100 хиляди емигранти, което е 1/3 от напусналите държавата в началото на века до 2030 г. Тъй като Латвия обаче е една от най-бедните държави в ЕС, това няма да бъде лесно. "Не очакваме хората да си съберат багажа и да дойдат в понеделник", казва изследователят Даче Акуле, който работи върху пакет с евентуални мерки за привличането на напусналите.

Една от онези, които трудно биха се върнали, е Датса Гайле, която живее във Великобритания от 2006 г. Тя напуска Латвия, защото като самотна майка не може да отглежда двамата си синове със заплата от 150 лата (около 275 долара). След като учи английски, тя започва да се изкачва по кариерната стълбича и днес притежава страницата Anglo Baltic News, която е насочена към латвийската общност на Острова.

"Основният проблем в момента е липсата на работни места в Латвия. Малко е рисковано, ако решиш да се върнеш", казва Гайле, която живее в Нортхемптън, където има още около 8 хиляди латвийци. "Също така минаха почти осем години и начинът ми на живот се промени. Хората са различни тук. Те имат повече възможности в тази държава", казва тя.

Професор Михаил Хазанс от Латвийския университет смята, че около 20% от скорошните емигранти може да се върнат. Той е автор на проучване, според което броят на хората, които нямат никакво намерение да напуснат Латвия, се е увеличил до ¼ спрямо 1/3 през 2010 г.

"Емиграцията изпраща негативни сигнали на чуждите инвеститори. Това също е негативен сигнал и за вътрешния бизнес", казва Хазанс. "Мислите си колко потенциални клиенти бихте имали."

Психологическият ефект от продължаващата емиграция също не е за пренебрегване. Коефициентът на плодовитост на жените спада до 1.1, което е сред най-ниските стойности в света. "Усещането за горчивина си е тук. Защо? Усещането, че щом всички напускат кораба, значи корабът потъва. Или, ако корабът плава и други напускат, защо аз оставам," добавя Хазанс.

Порочен кръг

Коефициентът на плодовитост в Португалия е 1.32 деца на жена през 2012 г. Това е доста под нивото от 2.1 – броя деца на една жена, който е необходим за поддържане на нивото на населението. През 2012 г. се раждат само 90 хиляди деца, което е най-ниският брой от столетите насам. Очаква се до 2050 г. в Португалия хората на 60 и повече години да бъдат повече от всички в ЕС спрямо останалото население – цели 40% спрямо 24 на сто днес.

Нещо повече, всяка година между 100 и 120 хиляди португалци, или 1% от населението, емигрират в търсене на по-добра работа. Това намалява приходите от данъци и влошава средствата за финансиране на социалните услуги. "Един от големите проблеми е, че работниците ни напускат", казва Жоао Карлос Коста, изпълнителен директор на металопреработваща компания в Лисабон.

Жозе Сезарио, държавен секретар за португалските общности в чужбина, се опитва да изглежда по-оптимистичен. По думите му емигрантите придобиват важни умения и изпращат в страната около 2.7 милиарда евро през 2012 г. Португалската диаспора по света наброява около 5 милиона души и може също така да играе ролята на културен посланик на държавата, казва Сезарио.

"Рибата отхапва опашката си", допълва Сезарио с португалска поговорка. "Не може да си върнем емигрантите без да имаме икономическо развитие, но не може да го имаме без тях." Той обаче признава, че засега няма решение на проблема.

Вестник Стандарт

✓ Асен Василев: Дадохме 200 млн. на фирмите

<http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2013-04-28&article=449680>

Над 200 млн. лева са разплатени на българския бизнес от началото на мандата на служебното правителство. В това число са закъснели средства по ОП "Конкурентоспособност". 150 млн. пък са ниско лихвените кредити по финансовия инструмент Jерemie, каза във В. Търново министърът на икономиката, енергетиката и туризма Асен Василев при откриването на изложението "Агропродукти-Експо 2013". В него участват над 100 фирми от хранително-вкусовата промишленост, представители на големите търговски вериги, както и сертифициращи компании. Организатори са МИЕТ и община Велико Търново с подкрепата на Българската банка за развитие. Изложението е част от приоритетите на служебното правителство за подпомагане на малките и средните предприятия в условията на продължаваща криза. Целта е българските фирми да получат повече информация за стандартите, на които трябва да отговарят продуктите им, за да бъдат доставяни в магазинната мрежа на търговските вериги, както и за възможностите за експорт на български храни.

"Хората бяха на улиците, това, че сега са си вкъщи, не трябва никой да се лъже, че утре няма пак да излязат на улиците, ако промените не станат наистина факт", каза Василев. Според него изкривявания на пазара се наблюдават във всички сфери. "Имаме цени, които не са оправдани от икономическите реалности", каза министърът. "Опитвам се да балансирам между икономиката и енергетиката, но в енергетиката, както знаем, проблемите са по-големи и по-спешни за съжаление. Двата ресора трябва да се разделят в две отделни структури", смята министърът.

Вестник Труд

✓ Търсят се 100 млн. лева, за да не поскъпне токът

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1949635>

Министерството на икономиката ще увеличи с 15% цената на въглищата от държавната "Мини Марица-изток", за да спаси дружеството от фалит. За да не поскъпне обаче токът, от приходите на останалите участници в енергийната система трябва да бъдат "иззети" 100 млн. лв., колкото ще струва поскъпването на въглищата.

Това стана ясно вчера от думите на енергийния министър Асен Василев след заседанието на обществения съвет по енергетика. Той не уточни откъде ще дойдат парите, но коментира пред "Труд", че "ще ги намери". Не е ясно и какви средства ще са нужни на останалите държавни компании, които също са в тежко положение.

Василев похвали държавните мини, че искат да бъдат открити резерви само за 100 млн. лв., вместо за 180 млн. лв., както са предлагали първоначално. От мините ще спестят разходи, като намалят с 33% добива си до 22 млн. тона.

"Заради малкия добив започнаха да се свличат стени на находищата", каза Владимир Топалов от миньорски синдикат.

По думите му на среща с министъра е било обсъдено парите да дойдат от тецовете, които ползват въглищата на мините. Държавната ТЕЦ "Марица-изток 2" и американските "AES Марица-изток 1" и "Контур глобал Марица-изток 3" ще трябва да докажат до стотинка разходите си. Отделно ще бъде срян договор за 33 млн. лв. плащания към Българския енергиен холдинг за консултации.

По време на заседанието стана ясно, че Държавната комисия за енергийно и водно регулиране вече е намерила 50 млн. лв. - те ще бъдат взети от Националната електрическа компания.

Това съобщи Анжела Тонева, член на ДКЕВР. Минути по-късно от гражданската квота в съвета поискаха да бъдат сменени извънредно членовете на ДКЕВР, защото работят в оставка от месец. В отговор икономическият министър Асен Василев пое ангажимент да говори с премиера Райков.

Минути по-рано шефът на държавния Електроенергиен системен оператор Иван Йотов обяви, че компанията е готова с нов план за развитие на мрежите. Според него трябва да бъде спряно присъединяването на нови зелени централи поне до 2022 г.

Евродепутатът Владимир Уручев е подал

оставка като член на надзорните съвети на АЕЦ "Козлодуй" и на ДП "Радиоактивни отпадъци". В понеделник се чакат още смени в енергийните дружества, съобщи икономическият министър Асен Василев.

Промени в Закона за енергетиката

подготвя ДКЕВР. Според тях всички дружества от бранша ще трябва публично да оповестяват исканите увеличения на цените и планираните разходи за дейността си.